

Stanovisko k disertační práci Mgr. Terezy Riedlbauchové *Julius Zeyer*
a jeho vztah k francouzské kultuře

Zvolená perspektiva zpracování zeyerovského tématu je sympatická ve svém záměru, ale na druhé straně přináší také vysoké nároky a má svá úskalí. Dlouhodobý zájem a autorčinu erudici v dané oblasti dokládá také samostatná publikační činnost.

Za pozitivní aspekt předložené studie považují systematické rozčlenění zpracovávané látky. Kritéria, která autorka zvolila, respektují jak hlediska chronologická (periodizační), tak obecné znaky dané kulturní epochy, do níž Zeyerovo dílo patří. V této souvislosti je však již nutno zmínit jeden z rušivých momentů práce, kterým je podle mého názoru dosti diskutabilní zařazení úvodní (první) kapitoly, jež se týká otázek životopisných. Tento typ strukturace monografického textu považují za poněkud zastaralý; podrobné biografické údaje by šlo jistě zařadit jiným způsobem do nějakého typu poznámkového aparátu, referenčního katalogu apod. Jako možný úvod k tématu by se spíše hodila například shrnující kapitolka, podávající přehled dosavadního zeyerovského bádání.

Za nejucelenější a myšlenkově nejzávažnější část práce považují její třetí kapitolu *Román o věrném přátelství Amise a Amila, Kristina zázračná a Zahrada mariánská (Mezi parnasismem a secesí)*, a to zejména v pasážích, týkajících se funkce barevných a dalších senzuálních prvků ve vlastní výstavbě románového textu, dále části, pojednávající o možných analogiích jednotlivých znakových systémů v umění (str. 159-163), zde mohla autorka dokonce podrobnějším způsobem rozvést další paralely tohoto typu bádání v současné sémiotice, zde patří také kapitolka o shodných znacích mezi dílem Zeyerovým

a Bílkovým (str. 165-170), která dosahuje kvalit erudované komparativní analýzy v oblasti vztahů mezi jednotlivými druhy umění.

Na druhé straně považují za poněkud problematickou druhou kapitolu *Komentovaný katalog Zeyerovy tvorby inspirované francouzskou literaturou*. Je všeobecně známou skutečností, s jakou rezervovaností pohlízejí moderní komparatistické trendy na kategorii vlivu. A toto úskalí se podle mého názoru také plně promítlo do výstavbové a myšlenkové koncepce zmíněné kapitoly. Podrobné výčty synopsí jednotlivých děl spolu s konstatováním existence či absence doložitelného vlivu ústí do poněkud mechanického schématu. Bohužel se také ve většině případů nejedná o analýzu vnitřní výstavby konkrétních textů, autorka nejčastěji ulpívá pouze na podrobném popisu.

Nabízí se proto otázka, zda při takto vymezeném úkolu nezvolit jiný funkční metodologický model (např. diferenciaci druhů, typů, kategorie vlivů a meziliterárních vztahů), který by působil méně mechanicky.

Z hlediska vnitřní logiky studie považují rovněž za poněkud neorganické zařazení subkapitoly srovnávající Zeyera a Renana. Zde je na místě otázka kontextů. Renan jako významný myslitel jistě na Zeyera působil svým neotřelým a novátorským pojetím religionistiky a také smyslem pro neortodoxní výklad vzniku křesťanství právě v sociálně-historických souřadnicích, ale je nutno také hned dodat, že v duchovním klimatu 2. poloviny 19. století existovalo daleko více podnětů tohoto typu, proto již samotné zpracování této otázky by možná stálo za dílčí studií. Ale zařadila-li autorka tento výsek pouze takto izolovaně, působí zmíněný exkurs kuse a vzhledem k celkovému směřování kapitoly neústrojně, autorka mohla přinejmen-

ším uvést alespoň do poznámek základní okruh odborné literatury, která se těmito otázkami zabývá.

Z věcného hlediska lze však konstatovat, že se autorka na základě podrobného zkoumání dopracovává relevantních a ověřitelných výsledků ve smyslu stanovených cílů disertace (existence genetického pramene, míra vlivu na konkrétní Zeyerův text, modalitty a varianty Zeyerova zpracování, jak po stránce autorské interpretace, tak co se týče specifických tvarových prostředků apod.), jak je to poměrně exaktně formulováno v *Závěru ke druhé kapitole* (str. 122-124) a v *Závěru ke třetí kapitole* (str. 196-197) a v přiložených tabulkách, které kvantitativně zachycují získané informace.

Jak autorka správně uvedla v závěru *Tezí* své disertační práce (str. 14) zeyerovské téma se v rámci daného komparativního modelu zdaleka nevyčerpává; jedna z možných cest bádání by mohla vést směrem k otázce situovanosti Zeyerova díla v souvislostech tehdejší evropské literatury a kultury, další z produktivních možností by bylo zkoumání vztahů mezi literárním textem a jinými druhy umění, ostatně tyto části v rámci III. kapitoly disertační práce patří podle mého názoru k jejím nejlepším místům.

Je škoda, že práce postrádá jmenný rejstřík, který je, domnívám se, dnes již standardní výbavou studií tohoto typu.

Po jazykové a stylistické stránce se objevují dílčí nedostatky a formulační neobratnosti, které mohou působit rušivě při vnímání odborného textu (podrobně je vyjmenovávat nebudu). Upozornila bych pouze na pravopis ve slovech Židovka (str. 10) a Žid (str. 182), v nichž mimo jiné také z důvodu souvislostí historických píšeme velké písmeno.

Autorka v zásadě prokázala na vybraném materiálu a na základě podrobného studia pramenů a také prostřednictvím zvolených metodologických postupů souvislosti a vztahy jednoho aspektu Zeyerova literárního díla, a proto lze předloženou disertační práci i přes uvedené nedostatky doporučit k obhajobě.

V Olomouci dne 14. 9. 2007

PhDr. Hana Bednaříková, Ph.D.